

DİSKAR

TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

İşsizlik ve İstihdam Raporu-Şubat 2018

15 Şubat 2018, İstanbul

GENİŞ TANIMLI İŞSİZLİK 6 MİLYONA YAKLAŞTI!

Geniş tanımlı işsizlik yüzde 17,6!

Geniş tanımlı işsiz sayısı 5 milyon 981 bin

Resmi işsiz sayısı 3 milyon 275 bin

Genç işsizliği yüzde 19,3

Tarım dışı işsizlik yüzde 12,2

Çıracak ve stajyerlerin oranı yüzde 2,1'den yüzde 6,8'e yükseldi!

Yüksek öğrenim kadın işsizliği yüzde 16,6

Tarım dışı genç işsizliği yüzde 29,8

Kadın işsizliği yüzde 13,4

Genç kadın işsizliği yüzde 25!

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK)

Dikilitaş Mahallesi Eren Sokak No: 4, Beşiktaş-İstanbul

Tel: (0212) 291 00 05 - 291 00 06 - 258 19 66 - 258 19 67

Faks: (0212) 240 42 09 GSM: 0533 276 47 23 Web: disk.org.tr Eposta: disk@disk.org.tr

Özet

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Enstitüsü (DİSK-AR) Türkiye İstatistik Kurumu TÜİK'in 15 Şubat 2018 günü açıkladığı Kasım 2017 dönemi Hanehalkı İşgücü Araştırması ile Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından açıklanan Kasım 2017 dönemi sigortalı istatistiklerini değerlendirdi:

- TÜİK verilerine göre dar tanımlı (standart) işsizlik oranı yüzde 10,3, mevsimsel etkilerden arındırılmış işsizlik oranı ise yüzde 10,2 olarak gerçekleşti.
- Geniş tanımlı işsizlik yüksekliğini koruyor. Kasım 2017 verilerine göre geniş tanımlı işsiz sayısı 5 milyon 981, geniş tanımlı işsizlik oranı ise 17,6 olarak hesaplandı.
- Genç işsizliği vahametini koruyor. Genç işsizlik oranı yüzde 19,3 olarak açıklandı.
- Kadın işsizliği yüzde 13,4 olarak gerçekleşti.
- Genç kadın işsizliği yüzde 25, tarım dışı genç kadın işsizliği ise yüzde 29,8!
- Yüksek öğrenim işsizliği yüzde 12,2 oldu.
- Ne eğitim ne istihdamda olan gençlerin oranı yüzde 22,9 olarak hesaplandı.
- SGK verilerine göre zorunlu sigortalı sayısı artışı 1 milyon 202 bin.
- Kasım 2017 SGK verilerine göre stajyer ve kursiyer sayısı 1 milyon 160 bin olarak açıklandı.

GENİŞ TANIMLI İŞSİZLİK VAHİM DÜZEYDE: 6 MİLYON

TÜİK tarafından açıklanan dar tanımlı (standart) işsizlik oranı geçen yılın aynı dönemine göre 1,8 puan azalarak yüzde 10,3 olarak açıklandı. Geniş tanımlı işsizlik ise vahametini koruyor. Ümitsiz olanların sayısı 621 olarak açıklanırken, iş aramayıp çalışmaya hazır olanların sayısı ise 1 milyon 598 olarak hesaplandı (Tablo 1).

Tablo 1: Geniş Tanımlı İşsiz Sayısı

İşsiz Türü	
Dar tanımlı işsizler	3.275
Ümitsiz işsizler	621
İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar	1.598
Zamana bağlı eksik istihdam	396
Mevsimlik çalışanlar	91
Toplam	5.981

Kaynak: TÜİK Ekim 2017 Hanehalkı İşgücü Araştırmasından yararlanılarak DİSK-AR tarafından hazırlandı.

Yöntemsel Açıklama: Geniş Tanımlı İşsizlik

Bilindiği gibi TÜİK tarafından açıklanan dar tanımlı (standart) genel işsizlik oranı işgücü piyasalarındaki durumu bütün boyutlarıyla ortaya koyamıyor. Dar tanımlı/standart işsizlik hesaplarının taşıdığı kısıtlar

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK)

Dikilitaş Mahallesi Eren Sokak No: 4, Beşiktaş-İstanbul

Tel: (0212) 291 00 05 - 291 00 06 - 258 19 66 - 258 19 67

Faks: (0212) 240 42 09 GSM: 0533 276 47 23 Web: disk.org.tr Eposta: disk@disk.org.tr

ve sorunlar nedeniyle, işsizliğin gerçek boyutlarının anlaşılması için alternatif işsizlik verilerine ve diğer işsizlik türlerine bakmak gerekiyor (Grafik 1).

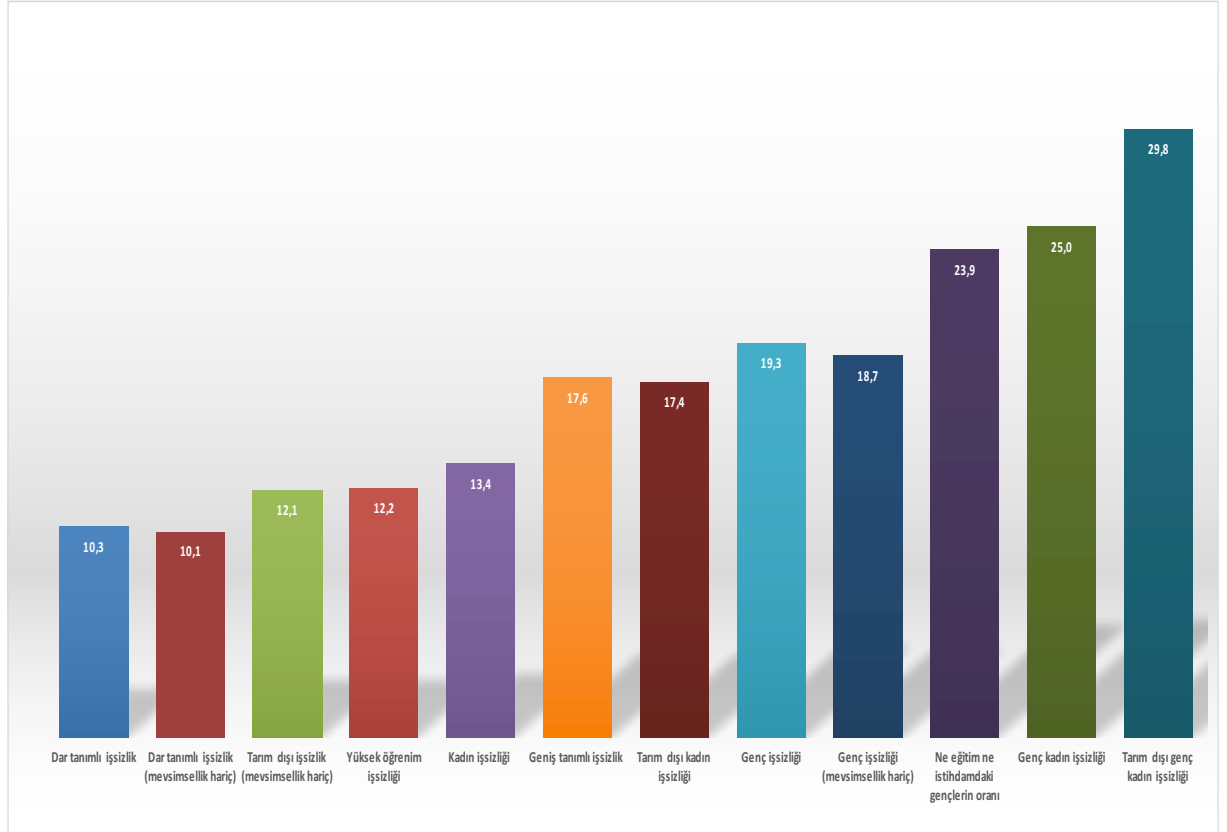
TÜİK tarafından kullanılan standart işsizlik tanımı referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve iki hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan 15 ve daha yukarı yaştaki kişiler işsiz kabul edilmektedir. Bu hesaplama yöntemi işsizliğin gerçek boyutlarının anlaşılmasını zorlaştırmaktadır.

Geniş tanımlı işsizlik hesaplaması klasik dar tanım kapsamında yer alan işsizler yanında, iş bulma ümidini kaybeden işsizleri, iş aramayan ancak çalışmaya hazır olan işsizleri, mevsimlik ve zamana bağlı eksik çalışanları kapsayan alternatif işsizlik tanımıdır. Çalışma ekonomisi literatüründe kullanımı giderek artan bir hesaplama yöntemidir.

GENÇ VE EĞİTİMLİ KADIN İŞSİZLİĞİ YÜKSEK!

Dar tanımlı işsizlik sayısındaki düşüğe rağmen dezavantajlı grupların işsizlik oranları yüksekliğini koruyor. Tarım dışı işsizlik yüzde 12,1, genç işsizliği yüzde 19,3 olarak gerçekleşti. Ne eğitim ne istihdam olan gençlerin oranı ise yüzde 23,9 olarak açıklandı (Grafik 1).

Grafik 1: İşsizlik Türleri

Kaynak: TÜİK Ekim 2017 Hanehalkı İşgücü Araştırmasından yararlanılarak DİSK-AR tarafından hazırlandı.

Eğitim durumuna göre işsizlikte kadın ve erkeklerde ciddi uçurum söz konusu. Yükseköğrenim işsizliği yüzde 12,2 olarak açıklandı. Cinsiyete göre incelediğimizde ise erkeklerde yüzde 9 olan

yüksek öğretim işsizlik oranı, kadınlarda yüzde 16,6 olarak hesaplandı. Eğitimli kadın işsizliği yüksekliğini koruyor.

İSTİHDAM “ARTIŞI” STAJYER VE ÇIRAKLAR ÜZERİNDEN YÜKSELİYOR!

Ocak 2018’de istihdam seferberliğinin ikinci fazında işverenlere istihdam teşviklerinin artarak süreceğinin ilan edilmesiyle birlikte istihdamda güvencesiz istihdam artışı da sürüyor.

TÜİK’in 15 Şubat 2018’de açıkladığı Kasım 2017 Hane Halkı İşgücü Araştırması verilerine göre geçen yılın Kasım ayına göre istihdam 1 milyon 448 bin kişi artış gösterdi. Ancak Kasım 2017 SGK verilerin ve TÜİK verileri karşılaştırmalı olarak incelendiğinde istihdam artışının nedeni ortaya çıkmaktadır.

SGK verilerine göre son bir yılda (Kasım 2016-2017) sigortalı çalışan sayısında 1 milyon 852 bin artış yaşanmıştır. Ancak bu artış sigortalılık türleri açısından ciddi farklılıklar göstermektedir. Kasım 2016 yılında 423 bin olan çırak, stajyer ve kursiyer sayısı Kasım 2017’de yüzde 261 artarak 1 milyon 107 bine yükselmiştir (Tablo 2).

Tablo 2: Sigortalı Sayısındaki Değişim (4/a kapsamı) (Kasım 2016-2017)

	2016 Kasım	Dağılım (%)	2017 Kasım	Dağılım (%)	Fark (sayı)	Fark (%)
Aktif sigortalı	20.517.691	100,0%	22.369.896	100,0%	1.852.205	9,0%
Zorunlu sigortalı	18.856.278	91,9%	19.569.641	87,5%	713.363	3,8%
Çırak, stajyer ve kursiyerler	423.388	2,1%	1.531.236	6,8%	1.107.848	261,7%

Kaynak : SGK Kasım 2016 ve Kasım 2017 sigortalı istatistikleri

Son bir yılda zorunlu sigortalıların oranı yüzde 91’den yüzde 87’ye gerilemiştir. Öte yandan çırak, stajyer ve bursiyerlerin oranı yüzde 2,1’den yüzde 6,8’e yükselmiştir.

Yöntemsel açıklamalar

4/a kapsamı: 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun 4/a maddesi kapsamında çalışanlar. 4/a kapsamındakiler, devlet memurları ve kendi hesabına çalışanlar dışındaki iş sözleşmesi ve benzeri şekilde bağımlı ve ücretli çalışanlardır. Eski SSK kapsamındakiler günümüzde 4/a olarak bilinmektedir. İstihdamın en geniş temelini bu kategori oluşturmaktadır.

Zorunlu sigortalı: İş sözleşmesiyle düzenli olarak çalışan işçileri ifade etmektedir

Zorunlu sigortalı sayısındaki artışın büyük bölümünü stajyer ve çırak artışından kaynaklanıyor olması istihdam artışının da güvencesiz istihdam üzerinden yükselmesine yol açmaktadır.

DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

TÜİK’in Kasım 2017 dönemi Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçları işsizlikte artış eğilimin durağan olarak seyretse de dezavantajlı grupların işsizlik türlerinde yükselme durumunu koruyor

Genişletilmiş işsiz sayısı 5,9 milyon gibi oldukça yüksek bir sayıya ulaşmış durumda. İşsizlikteki artış en çok kadın ve gençleri etkiliyor.

İşsizliğin azaltılması ve istihdamda kalıcı ve güvenceli artış sağlanması için önerilerimiz:

- *“Herkesin çalışması için, herkesin daha az çalışması” ilkesi doğrultusunda haftalık çalışma süresi gelir kaybı olmaksızın 37,5 saate, fazla mesailer için uygulanan yıllık 270 saat sınırı, 90 saate düşürülmelidir.*
- *Uluslararası çalışma normları doğrultusunda herkese en az bir ay ücretli yıllık izin hakkı tanınmalıdır.*
- *İstihdam artışlarında kamunun payı dikkate değerdir. Kamu istihdamının artırılması, kamuda eğreti ve güvencesiz çalışma biçimleri yerine, kadrolu ve güvenceli istihdam artışının sağlanması yaşamsal önemdedir. Kamu girişimciliği ve hizmetleri istihdam yaratacak şekilde yeniden ele alınmalı ve kamuda personel açığı derhal kapatılmalıdır.*
- *Güvencesiz çalışma biçimlerine son verilmeli, tüm taşeron işçilere kadro verilmelidir. Kamu taşeron işçileri kamu işçisi olarak kadroya alınmalıdır.*
- *Uluslararası Çalışma Örgütü ILO’nun “insana yaraşır iş” yaklaşımı temelinde herkese güvenceli ve nitelikli işler sağlanmalıdır.*
- *Kıralık işçilik yasası (6715) Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmelidir.*
- *Sendikal hak ve özgürlüklerin kullanımı güvence altına alınmalı, sendikal barajlar kaldırılmalı, herkesin sendika hakkını özgürce kullanabilmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.*
- *Toplum yararına çalışma programları kapsamında çalıştırılanlar daimi işçi statüsüne geçirilmelidir.*
- *İş başında eğitim adı altında çırak ve stajyerlerin ucuz işgücü deposu olarak kullanılması uygulamasına son verilmelidir.*
- *İşsizlik Sigortası Fonunun amaç dışı kullanımına son verilmelidir*
- *Kadın istihdamının artırılması ve işsizliğin azaltılması için işgücü piyasalarındaki cinsiyetçi uygulamalara son verilmeli, ev içi bakım hizmetleri devletin gereken nitelikli, yaygın ve ücretsiz bakım hizmetlerini sağlaması ile kadının üzerinden alınmalıdır.*